

załącznik

do uchwały Nr XXIII/152/2013

Rady Gminy Lisewo

z dnia 27 marca 2013 r.

Gminny program wspierania rodziny

na lata 2013 – 2015

I. Wprowadzenie

Rodzina, to naturalne środowisko wychowawcze dziecka, które wpływa na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Rozwój emocjonalny i intelektualny młodego pokolenia zależy od prawidłowo spełnianej funkcji przez środowisko rodzinne. Niskie dochody rodziny, powodujące sytuacje, w których nie będzie ona w stanie własnym staraniem zaspokajać podstawowych potrzeb życiowych, to tylko jeden z czynników prowadzących do wykluczenia społecznego. Dodatkowymi problemami są często alkoholizm, narkomania, przemoc, przestępczość, demoralizacja i niedostosowanie społeczne. Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

Podstawowym założeniem Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2013 – 2015 dalej zwanego Programem, jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

II. Adresaci

Adresatami Programu są dzieci i rodziny z terenu Gminy Lisewo, a w szczególności rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

III. Diagnoza

Pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lisewie aktualnie znajduje się 274 rodzin, z czego 11 rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, co stanowi 4,01%. W rodzinach tych wychowuje się 42 dzieci. Ośrodek w 2012 r. zatrudniał 2 asystentów rodziny, pod opieką, których znajdowało się 5 rodzin.

Tabela nr 1: Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lisewie.

rodziny	liczba rodzin
z dziećmi do 6 r. ż.	38
z dziećmi do 18 r. ż.	52
wielodzietne	37
niepełne	16
z dzieckiem niepełnosprawnym	19

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie.

Tabela nr 2: Rodziny objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lisewie z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie.

	Liczba dzieci w rodzinie							
	1	2	3	4	5	6	7	8 i więcej
	dziecko	dzieci	dzieci	dzieci	dzieci	dzieci	dzieci	dzieci
Liczba rodzin	55	63	28	12	2	2	1	2

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie.

Najczęstszym powodem korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej są niskie dochody, bezrobocie, a także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z uwagi na sytuację ekonomiczną – gospodarczą Gminy Lisewo oraz ubogą infrastrukturę, osoby w wieku produkcyjnym nie mają szans na zdobycie zatrudnienia na terenie gminy. Bezrobocie na terenie Gminy Lisewo wynosi 8,59 % (źródło: PUP w Chełmnie, stan na grudzień 2012 r.)

Tabela nr 3: Powody do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej.

	Powody do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej				
	ubóstwo	bezrobocie	bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	Przemoc w rodzinie	inne
Liczba rodzin	86	147	11	13	62

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie.

Dzieci w wieku przedszkolnym, mogą uczęszczać w Gminie Lisewo do przedszkola w Lisewie i 2 zespołów szkolno – przedszkolnych.

Tabela nr 4: Struktura placówek przedszkolnych w Gminie Lisewo z uwzględnieniem ilości dzieci do czasu wypełniania obowiązku szkolnego (wg stanu na dzień 30 września 2012 r.).

	Gminne Przedszkole	Szkoła Podstawowa Lisewo - klasa „0”	Szkoła Podstawowa Krusin - klasa „0”	Razem
Liczba dzieci	86	22	19	127

źródło: Inspektor Oświaty w Lisewie.

Realizację obowiązku szkolnego Gmina Lisewo, jako organ prowadzący szkoły zabezpiecza mieszkańcom w 2 szkołach podstawowych i w jednym gimnazjum.

Tabela nr 5: Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum w Gminie Lisewo (wg stanu na dzień 30 września 2012 r.)

	Gminne Gimnazjum	Szkoła Podstawowa	Szkoła Podstawowa

		Lisewo	Krusin
Liczba dzieci	152	235	89

źródło: Inspektor Oświaty w Lisewie.

Tabela nr 6: Ilość dzieci objętych dożywianiem w wieku przedszkolnym, w tym w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w okresie I – IX 2012 r.

	Gminne przedszkole	Szkoła Podstawowa Lisewo klasa „0”	Szkoła Podstawowa Krusin klasa „0”
Liczba dzieci	9	20	5

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewo.

Tabela nr 7: Ilość uczniów szkół podstawowych i gimnazjum w Gminie Lisewo objętych dożywianiem, w tym w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w okresie I-IX 2012 r.

	Szkoła Podstawowa Lisewo	Szkoła podstawowa Krusin	Gminne Gimnazjum
Liczba dzieci	91	22	41

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie.

Tabela nr 8. Ilość uczniów szkół podstawowych, gimnazjum i ponadgimnazjalnych w Gminie Lisewo objętych stypendiami socjalnymi (dane za rok szkolny 2011/2012).

	Szkoła Podstawowa Lisewo	Szkoła Podstawowa Krusin	Gminne Gimnazjum I szk.
--	-----------------------------	-----------------------------	----------------------------------

			ponadgimnazjalne
Liczba dzieci	53	13	72

źródło: Inspektor Oświaty w Lisewie.

Dzieci i młodzież, w szczególności z rodzin dotkniętych problemami socjalnymi, tj. ubóstwo i bezrobocie mają możliwość korzystania z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych w świetlicach szkolnych oraz świetlicach wiejskich w celu zagospodarowania im czasu wolnego oraz pomocy w nauce.

Tabela nr 9: Działalność świetlic szkolnych oraz świetlic wiejskich z uwzględnieniem liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Lisewo korzystających z zajęć świetlicowych (wg stanu na dzień 30 września 2012 r.).

	Szkoła Podstawowa Lisewo	Szkoła Podstawowa Krusin	Świetlica wiejska Drzonowo	Świetlica wiejska Lisewo	Świetlica wiejska Pniewite
Liczba dzieci	229	97	20	15	50

źródło: Szkoła Podstawowa Lisewo, Krusin, Opiekunowie Świetlic.

Od 2008 r., Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie, w ramach własnej działalności, realizuje projekty skierowane do rodzin dysfunkcyjnych, w szczególności z powodu nieporadności życiowej rodziców, bierności zawodowej i niezaradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 10: Projekty realizowane na rzecz rodzin przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie.

Rok	Nazwa projektu	Do kogo skierowany	Liczba rodzin/osób	Liczba dzieci w rodzinach biorących udział w projekcie
2008	„Aktywizacja rodzin dysfunkcyjnych, bezrobotnych	Osoby społecznie wykluczone	18 rodzin	52 dzieci

	I korzystających z pomocy społecznej”			
2009	„Aktywizacja rodzin dysfunkcyjnych, bezrobotnych I korzystających z pomocy społecznej”	Osoby społecznie wykluczone	16 rodziny	45 dzieci
2010	„Aktywizacja rodzin dysfunkcyjnych, bezrobotnych I korzystających z pomocy społecznej”	Osoby społecznie wykluczone Rodziny wychowujące dzieci, mające problemy opiekuńczo - wychowawcze	12 rodziny 6 rodzin	16 dzieci 26 dzieci
2011	„Aktywizacja rodzin dysfunkcyjnych, bezrobotnych I korzystających z pomocy społecznej”	Osoby społecznie wykluczone Rodziny wychowujące dzieci, mające problemy opiekuńczo - wychowawcze	9 rodziny 10 rodzin	8 dzieci 19 dzieci
2012	„Aktywizacja rodzin dysfunkcyjnych,	Osoby społecznie wykluczone	13 rodzin	10 dzieci

	bezrobotnych I korzystających z pomocy społecznej”	Rodziny wychowujące dzieci, mające problemy opiekuńczo-wychowawcze	8 rodzin	13 dzieci
2013	„Aktywizacja rodzin dysfunkcyjnych, bezrobotnych I korzystających z pomocy społecznej”	Osoby wykluczone społecznie Rodziny wychowujące dzieci, mające problemy opiekuńczo-wychowawcze	15 rodzin 8 rodzin	17 dzieci 20 dzieci

Źródło : Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie.

Tabela nr 11: Ilość rodzin wymagających wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lisewie z powodu przemocy, uzależnień, problemów opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwa.

rok	Liczba rodzin
	Powody wsparcia

	ubóstwo	problemy opiekuńczo – wychowawcza	alkoholizm	narkomania	przemoc
2012	86	11	32	6	16

źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie prowadzi pracę z rodzinami z problemem uzależnień poprzez kierowanie w/w osób do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dalej zwanej GKPiRPA i Zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach działalności GKPiRPA prowadzone były działania interwencyjno – motywacyjne dla 25 rodzin. W ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie oraz grup roboczych w 2012 r) objęto 13 rodzin, w których zamieszkiwały 64 osoby. W oparciu o powyższe działania założonych zostało 13 Niebieskich Kart.

Na rzecz rodzin realizowane są działania wspierające, polegające na udzielaniu osobom doświadczającym przemocy wyczerpujących informacji o możliwościach uzyskania wsparcia zarówno pod względem prawnym, zdrowotnym jak i finansowym, a w razie konieczności kierowaniu tych osób i dzieci na grupy wsparcia.

Aktualnie w placówkach opiekuńczo –wychowawczych przebywa 1 dziecko z terenu gminy, a 7 dzieci przebywa w rodzinach zastępczych spokrewnionych (w tym: jedna osoba ukończyła 18 rok życia lecz z uwagi na kontynuowaną naukę – przebywa w rodzinie zastępczej). Aktualnie Gmina Lisewo nie ponosi odpłatności za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo- wychowawczej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie współpracuje z rodziną biologiczną, w której dziecko zostało umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Działania Ośrodka polegają na dokonywaniu diagnozy sytuacji rodziny i na jej podstawie sporządzeniu Planu pracy z rodziną. Plan pracy z rodziną jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w placówce. Celem współpracy Ośrodka z rodziną biologiczną jest motywowanie rodziców do utrzymywania regularnego kontaktu ze swoimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz konsekwentne realizowanie założonych celów.

Ośrodek wspiera rodziny biologiczne w działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji, która stała się bezpośrednią przyczyną występujących problemów opiekuńczo- wychowawczych i kładzie szczególny nacisk na profilaktykę.

Zasoby

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisewie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lisewie ,
- Szkoła Podstawowa w Krusinie,
- Komenda Powiatowa Policji w Chełmnie,
- Sąd Rejonowy w Chełmnie,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Lisewie
- kuratorzy sądowi,
- organizacje pozarządowe,

IV. Zadania

Cele szczegółowe Programu	Zadania	Realizator
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia	GOPS w Lisewo
	Objęcie dożywianiem wszystkich członków rodziny, w szczególności dzieci	GOPS w Lisewie
	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia	GOPS w Lisewo Gminny Ośrodek Zdrowia Lisewo Pedagog Szkolny
	Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych rodzinom wymagającym wsparcia	Urząd Gminy w Lisewie GOPS Lisewo
Praca z rodziną	Diagnozowanie rodzin wymagających wsparcia	GOPS w Lisewie
	Praca socjalna, w oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt socjalny	GOPS w Lisewie

	Zapewnienie asystenta rodziny w rodzinach wieloproblemowych	Urząd Gminy w Lisewie GOPS w Lisewie
	Kierowanie rodzin do projektów pomocowych oraz Klubu Wsparcia Społecznego	GOPS w Lisewie specjaliści ds. przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy, psycholog, terapeuci
	Kierowanie dzieci z rodzin wymagających wsparcia na zajęcia pozaszkolne i pozalekcyjne	GOPS w Lisewie, Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lisewie, Szkoła Podstawowa w Krusinie, świetlice wiejskie
	Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia	Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS w Lisewie, Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lisewie Szkoła Podstawowa w Krusinie
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących zdarzeń i sytuacji	Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz rodziców	Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS w Lisewie , Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lisewie Szkoła Podstawowa w Krusinie
	Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami	GKPiRPA, psycholog, terapeuta, pracownicy socjalni, dzielnicowy

	Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą	Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, grupy robocze, psycholog, pracownicy socjalni, dzielnicowy
Interwencja kryzysowa	Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej i placówkach opiekuńczo – wychowawczych	Gmina Lisewo GOPS w Lisewie
	Kierowanie rodzin do projektów wspierająco – korekcyjnych	GOPS w Lisewie
	Prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową	GOPS w Lisewie
Profilaktyczne działania na rzecz wspierania rodzin	Wspieranie działań organizacji pozarządowych statutowo zajmujących się działalnością na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka	organizacje pozarządowe
	Działalność informacyjno – edukacyjna	Urząd Gminy w Lisewie GOPS w Lisewie, Szkoła Podstawowa w Krusinie Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lisewie Gminny Ośrodek Zdrowia w Lisewie

V. Finansowanie

Finansowanie Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2013 – 2015 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Lisewo, środków ujętych w budżecie GOPS w Lisewie oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł (w tym środki unijne).

VI. Monitorowanie i ewaluacja

Koordynatorem Programu jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lisewie. Ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez sporządzenie rocznego sprawozdania z przeprowadzonych działań w danym roku obowiązywania programu. Sprawozdanie z realizacji Programu sporządzone zostanie na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych zadań.

Sprawozdanie zbiorcze z realizacji Programu w danym roku, przedłożone zostanie w terminie ustawowym Radzie Gminy w Lisewie wraz z wnioskami i potrzebami związanymi z realizacją zadań w kolejnym roku.